

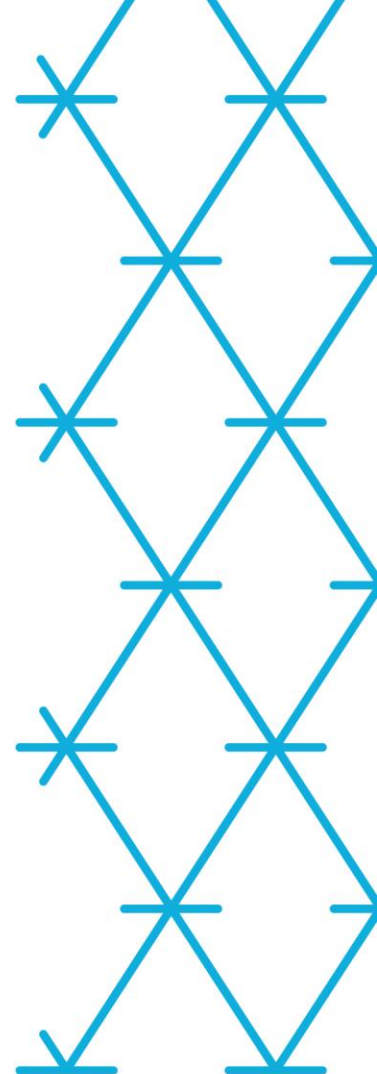
Etelä-Karjalan liiton maakuntaohjelman 2021-2025 arviointi

16.10.2024

aluekehityspäällikkö Anna-Riikka Karhunen

anna-riikka.karhunen@kymenlaakso.fi

p. 044 747 8503

KYMEN
LAAKSON
LIITTO

Arvioinnin kohde, arvioitsijat ja sidosryhmät

Arvioinnin kohde

- Etelä-Karjalan maakuntaohjelma 2021-2025, Älykkään erikoistumisen strategia ja ympäristöselostus
- Maakuntaohjelman laatimisprosessi

Arvioitsijat / Kymenlaakson liitto

- Aluekehitys
- Aluesuunnittelu
- Kansainvälinen vastuualue
- Hallinto

Arviointiin osallistetut sidosryhmät

- Haastattelut: kunnat, LUT ja muut oppilaitokset, kauppakamari, yrittäjät, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
- Sidosryhmäkysely: lähetettiin maakuntaohjelman valmisteluun osallistuneille

Yleisvaikutelma: kokonaisuutta koskevat huomiot ja nostot

Arvioitsijat

- Maakuntaohjelma on selkeä
- Maakuntaohjelma on innostava ja hyvin kirjoitettu.
- Ohjelmassa näkyy karjalalainen kulttuuri ja me-henki

Sidosryhmät

- *Maakuntaohjelma on saanut kiitosta oivaltavuudestaan ja hyvästä kirjoitustyylistään, ja ohjelman kärjet on koettu onnistuneiksi.*

Ohjelman laadinta ja valmisteluprosessi

Arvioitsijat

- Ohjelman laadintaprosessiin on osallistettu kattavasti eri sidosryhmiä
- Erityisen hyvää on, että sidosryhmätyön tuloksia on tuotu näkyväksi ohjelmaan
- Tulevaisuustarkastelu-prosessi kokonaisuudessaan vaikuttaa osallistavalta.
- Koronapandemia rajoitti osallistamisen keinoja

Sidosryhmät

- *Maakuntaohjelman valmistelua pidettiin onnistuneena ja vuorovaikutteisena prosessina, joka sitoutti laajasti eri toimijoita.*
- *Kokonaisuudessaan prosessi nähtiin sujuvana, ja tausta-aineistot sekä sidosryhmien mielipiteet hyödynnettiin kattavasti.*
- *Jatkoehdotus: Kerätään laajasti näkemyksiä ja sitten pienemmällä porukalla puristetaan kasaan rohkeasti ja myös asioita poisvaliten*
- *Jatkoehdotus: sidosryhmien osallistumisessa halutaan yhdistää verkko-osallistuminen ja läsnätapaaamiset.*
- *Jatkoehdotus: Tulevan maakuntaohjelman valmistelussa kannattaa panostaa konkreettiseen työskentelyyn ja toteuttamiskelpoisuuteen, jotta ohjelma on helposti ymmärrettävä.*

Tilannearviointi

Arvioitsijat

- Tilannearviointi on selkeä, sisältäen jo osin linjauksia tarvittavista toimenpiteistä.
- Rajan sulkeutumisen vaikutuksia ei ole kuvattu kovin selkeästi nykytilassa, eikä ole vielä hahmotettu täysin tilanteen vaikutusta kansainvälisyys-tavoitteisiin.
- Tuotu hyvin esiin myös yksittäisten asukkaiden elämään liittyvää tilannekuvaa
- Yhdyskuntarakenne-osio on hyvin suppea

Sidosryhmät

- *Vastaajat kokevat Etelä-Karjalan nykytila -osion pääosin toimivaksi ja ajankohtaiseksi, mutta se kaipaa säännöllistä päivittämistä ja konkreettisempia esimerkkejä*
- *Jatkoehdotus: Turvallisuuden roolia ja Venäjän rajan sulkeutumisen vaikutuksia toivotaan käsiteltävän tulevaisuudessa vahvemmin. Täydennystä toivotaan Venäjän naapurina olemisen taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista*

Strateginen ajattelu ja valinnat

Arvioitsijat

- Strategiset valinnat on hyvin perusteltu ja ne perustuvat Etelä-Karjalan vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin.

Sidosryhmät

- *Tehdyt strategiset valinnat ovat pääosin hyvin perusteltuja ja edelleen relevantteja. Valinnat koetaan ajankohtaisiksi, mutta ne edellyttävät konkreettisempia toimenpiteitä ja päivitystä, erityisesti turvallisuuden huomioimisessa*
- *Useat organisaatiot ovat huomioineet maakuntaohjelman tavoitteet ja kärkiteemat strategioissaan, erityisesti hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Ohjelma on toiminut yleisenä suuntaviivana ja ollut hyvin linjassa organisaatioiden omien strategioiden kanssa*

Tulevaisuuskuva ja ennakointi

Arvioitsijat

- Valmisteluun on kytketty hyvin ennakointityötä
- Visiotyössä on hyödynnetty skenaariotyötä, ja sitä on jalostettu edelleen sidosryhmätyöpajoissa. Ajatus vision taustalla on hyvin avattu, mutta sen voisi kiinnittää vielä vahvemmin Etelä-Karjalaan
- Ennakointi on osaamispainotteista, ja sitä olisi hyvä laajentaa yleisemmän aluekehityksen ja toimintaympäristön muutoksen suuntaan
- Ennakointia ja skenaariotyötä olisi hyvä tehdä laajemmalla tarkastelulla.
- Skenaarioissa ja maakuntaohjelma-aineistossa ei näy riittävästi Venäjän tilanne ja mahdolliset kehitysvaihtoehdot ennakoituna, vaatii päivitystä tältä osin

Sidosryhmät

- *Ennakointitieto keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ”maadoittaa” yritysten tarpeita.*
- *Ennakoinnissa tilanne ei paljon muutu maakuntarajojen yli, maakunnille yhteistyötä.*
- *Ennakoinnissa relevanttia on saada esiin asioita, jotka ohjaavat valintoja.*
- *Jatkoehdotus: Vastaajat korostavat ennakoinnin merkitystä tulevan maakuntaohjelman valmistelussa. Tulevaisuus näyttää epävarmalta ja nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ennakoinnilla on keskeinen rooli strategisten päätösten tukemisessa*

Ohjelman strategiset tavoitteet ja kehittämisen kärjet –

Arvioitsijat

- Yhteys painopisteiden ja toimenpiteiden välillä on nähtävissä selkeästi
- Työnjakoa ja roolitusta voisi selkeyttää

Sidosryhmät

- *Miten prosessissa hyödynnetään olemassa olevat (strategiat ja ohjelmat), jotteivät ne olisi irrallisia eikä menetettäisi synergiahyötyjä?*
- *Toimijoille oma strategia on tärkein, jota maakuntaohjelma voi tukea*
- *Maakuntaohjelmasta toimijat hakevat perusteluita omallekin tekemiselle.*
- *Kehittämisen kärkien määrä? Katsannon rohkeus. Neljä kärkeä vai vähemmän?*

Älykäs erikoistuminen

Arvioitsijat

- Älykkään erikoistumisen strategia (ÄES) on laaja ja mahdollistava
- Osin ÄES:iä olisi hyvä kohdentaa enemmän
- Älykkään erikoistumisen strategia ja maakuntaohjelma on nivottu hyvin yhteen
- Kansainvälisyys on yksi maakuntaohjelman läpileikkaavista teemoista. Kansainvälisyyttä on tarkasteltu ohjelmassa monipuolisesti, ja perustellusti
- Teemojen kehittämistavoitteet ovat selkeitä ja hyviä kokonaisuuksia
- Innovaatiotoiminnan tilanne ja kehitystarpeet on kuvattu selkeästi ja toimijat kuvattu hyvin
- Yritysten mukanaolo ÄES:ssä olisi hyvä tuoda selkeämmin esiin

Toteuttaminen ja tulokset (ml. Seuranta)

Arvioitsijat

- Toimenpiteet on kuvattu sopivalla tasolla
- Indikaattoreita on runsaasti
- Indikaattoreille olisi hyvä kuvata lähtö- ja tavoitetasot ja kytkeä kukin indikaattori tiettyyn tavoitteeseen

Sidosryhmät

- *Miltä hyvä ja kukoistava Etelä-Karjala näyttää? Miltä indikaattorit silloin näyttävät ja miten nämä sanoitetaan?*
- *Jatkoehdotus: Ohjelmakausi neljä vuotta on nykyaikana pitkä. Ettei tehtäisi kaikkea samaan aikaan eikä kaikkea tarvitse saada valmiiksi; painopisteet voisi jättää vähän avonaisemmiksi ja kirkastaa tavoitteita kauden puolivälissä. Luotaisiin rakenteet, jotka ovat seuranta- ja toimenpidevastuussa.*

Hanketoiminta –maakuntaohjelmaa toteuttava hanketoiminta, ohjausvaikutus ym.

Arvioitsijat

- Maakuntaohjelman ja rahoitusohjelmien yhteys mm. toimeenpanon osalta on kuvattu hyvin

Sidosryhmät

- *Maakuntaohjelma toimii osviittana hanketoiminnalle*
- *Jatkoehdotus: Vastaajat korostavat, että toimenpiteiden ja rahoituksen konkretisoituminen on ratkaisevan tärkeää; ilman selkeitä toimenpiteitä ja rahallisia panostuksia alueen tilanne ei parane merkittävästi. EU-rahoituksen varmistaminen erityisalueelle seuraaville vuosille nähdään olennaisena.*

Ympäristöselostus / SOVA

Arvioitsijat

- Monialaisen SOVA-ryhmän työ on erinomaisen hyvä käytäntö
- Vaikutusten arviointia on tehty ansiokkaasti koko ohjelmatyön ajan
- Kuvaajien ja kuvien käyttö nykytilan kuvauksessa nopeuttaisi sisällön omaksumista ja lyhentäisi tekstiä
- Ympäristöselostuksessa voisi harkita lisättäväksi arvioinnin maakuntaohjelman vaikutuksista lapsiin ja nuoriin sekä tasa-arvoon

Evästystä jatkoon

Arvioitsijat

- Isot teemat ovat edelleen ajankohtaisia
- Sova-ryhmä on hyvä toimintamalli, sillä vaikutusten arviot perustuvat useamman tahon näkemykseen.

Sidosryhmät

- *Poisvalinnat? Arviointi ja perustelut*
- *Suomi ja alue ei saisi blokkiutua eikä Etelä-Karjala jäädä yksinäiseksi saarekkeeksi. Yhteistyösuunnat!*
- *Missä maakunta voi olla houkutteleva/houkuttelevin investointiympäristö?*
- *Puolustusteollisuus mahdollisuutena ja resilienssi ja sopeutuminen vahvuuksina. Venäjän varaan ei voi laskea mitään, mutta ei sitä voi unohtakaan*
- *Edellistä ohjelmaa pidetty myös hyvänä eikä muutostarpeita suuremmin ja laajasti nähdä.*
- *Elinvoimalähtöisyys toivottavasti näkyy ohjelmassa, toimenpiteinä ja mitattavina asioina.*
- *EU ja kansainvälistyminen tulokulmaksi painokkaammin, myös pohjoismainen yhteistyö.*
- *Rohkeutta teemojen sisällä olevissa toimenpiteissä. Isompia avauksia, joilla lähteä liikkeelle?*

Suosituksia

Arvioitsijat

- Geopoliittisen tilanteen vaikutusten kattavampi analysointi
- Yritysten osallistaminen näkyvämmäksi
- Tiiviimpi kytkös maakuntaohjelman ja alueidenkäytön suunnittelun välille
- Luonnon monimuotoisuuden kehitystä ja sen vaikutuksia olisi hyvä analysoida enemmän
- Tiiviimpi yhteistyö Kymenlaakson kanssa: haasteet ja mahdollisuudet samankaltaisia

Pohdittavaa jatkoon

Arvioitsijat

- Maakuntasuunnitelma (sisältäen pitkän aikavälin vision, tavoitteet ja yhdyskuntarakenteen kehityskuvan) pidemmän aikavälin aluekehityksen ja alueidenkäytön suunnitteluun?
- Kaakkois-Suomen yhteisten ECOREG-indikaattoreiden jatkojalostus ja hyödyntäminen?
- Voisiko ohjelman muoto olla jatkossa myös jokin muu kuin pdf?

Sidosryhmät

- *Julkisten toimijoiden välisen luottamuksen ja yhteistyön parantaminen on esitetty tärkeäksi teemaksi jatkossa, jotta myös pienempien toimijoiden tarpeet huomioidaan tasapuolisesti.*
- *Itäisen Suomen kysymykset ovat merkittäviä, ja on tärkeää, että maakuntaohjelma ottaa huomioon laajemman alueen haasteet ja mahdollisuudet. Lisäksi on huolta siitä, että Etelä-Karjalan erityistilanne ei välttämättä heijastu merkittävänä rahoituksen lisääntymisenä, mikä voisi vaikeuttaa tavoitteiden toteuttamista.*

KYMEN LAAKSON LIITTO

Kouvola Kotka Hamina Pyhtää Virolahti Miehikkälä

www.kymenlaakso.fi